

KENNISCENTRUM
VLAAMSE STEDEN

interlokale vereniging

COMPLEXE STADSPROJECTEN

draaiboek

Naam website KCVS

PROJECTDEFINITIE OPEN OPROEP

Oorspronkelijke naam document

Predikherenklooster projectdefinitie.

Project

Tinelsite Mechelen

**Predikherenklooster
Projectdefinitie**

Mechelen, 25 oktober 2011

Inhoudslijst

	<i>blz</i>
1. Het projectdossier	3
2. Inleiding	4
3. Missie van de opdrachtgever	5
4. Situering van het Predikherenklooster	6
5. Historiek van het gebouw	8
6. Restauratiemissie	9
7. Markante architectuur	10
8. Kunst in het gebouw	11
9. Een plek om op verhaal te komen	12
10. Programma van eisen bibliotheekconcept	20
11. Het programma van eisen in oppervlaktes	22
12. De bibliotheek in cijfers	25
13. Communicatie en participatie	26
14. Timing tot oplevering	28
15. Investeringsbedrag en berekeningswijze	30
16. Algemene info over de ruimere context, het openbaar domein en het project Tinelsite	33
17. Duurzaamheid als leidraad bij het ontwerp	42
18. Meer informatie?	43

1. Het projectdossier

Het projectdossier bestaat uit de volgende elementen:

- deze projectdefinitie
- het bestek en de ontwerpovereenkomst
- de synthesesnota ivm het beschermde gebouw
- de bijkomende informatie

Het **bestek en de ontwerpovereenkomst** en de documenten die deel uitmaken van de synthesesnota ivm het beschermde gebouw en ivm het luik bijkomende informatie zijn te raadplegen op ftp.mechelen.eu.

De kandidaat-ontwerpers ontvangen de gebruikersnaam en het wachtwoord die toegang verlenen.

De **synthesesnota ivm het beschermde gebouw** omvat de volgende documenten.

1. De verkennende materiaalstudie en het bouwhistorisch onderzoek
2. De bouwkundige inspectie Monumentenwacht Provincie Antwerpen, 2010
3. De opmetingen van het gebouw

Als **bijkomende informatie** werden de volgende documenten verzameld.

1. Omschrijving van de restauratieopdracht
2. Criteria ivm duurzaamheid
3. Verslag van de raadpleging van focusgroepen op 24 september 2011
4. (Link naar) informatie ivm de stedenbouwkundige vergunning
5. Masterplan Tinelsite, eindrapport 13 mei 2009, De Smet Vermeulen architecten
6. Tinelsite, kaart bestaande toestand en kaart toekomstige toestand
7. Kadasterplan Predikherenklooster, schaal 1/500
8. Kazerne Dossin, Memoriaal, museum en documentatiecentrum over holocaust en mensenrechten, ruimtelijke analyse, 26 mei 2007, Rob Cuyvers, 51N4E en ArcK
9. Het grondmechanisch onderzoek van Kazerne Dossin
10. (Link naar) Beeldkwaliteitsplan
11. Stedelijk Lichtplan
12. Circulatieplan Mechelen binnenstad, visie 17 juni 2011 + Historiek autoluwe binnenstad
13. Mechelen een stad in volle ontwikkeling
14. Foto's
15. Krantenartikels

2. Inleiding

Voor de restauratie van het Predikherenklooster en zijn herinrichting als stedelijke bibliotheek zoekt de stad Mechelen, in het kader van de Open Oproep van de Vlaams Bouwmeester, een interdisciplinair ontwerpteam met voldoende affiniteit met zowel barokarchitectuur en hedendaagse restauratietechnieken als met eigentijdse architectuur en inrichting.

De ontwerpers van het Predikherenklooster zullen nauw moeten overleggen met de andere ontwerpers die voor het stadsontwikkelingsproject Tinelsite aan het werk (zullen) zijn, zoals de opstellers van het masterplan, de ontwerpers van het park, de architecten van de ontwikkelaars, de architecten van Kazerne Dossin, ..

Kandidaat-ontwerpers van het Predikherenklooster kunnen in hun ontwerp al voorstellen formuleren waarvan de uitwerking zich uitstrekt tot buiten de muren van het Predikherenklooster.

3. Missie van de opdrachtgever

De stad Mechelen is de opdrachtgever voor de restauratie en herinrichting van het voormalige Predikherenklooster tot stedelijke openbare bibliotheek.

Mechelen is een snelgroeiende historische stad met 82.000 inwoners.

Mechelen wil een warme, vriendelijke stad zijn, een stad met een hart waar iedereen zich thuisvoelt. Het wil ook verrassend uit de hoek komen, onder meer door zijn diversiteit en zijn contrasten, bv. tussen monumenten en hedendaagse architectuur. En de stad wil dynamisch blijven, in volle vaart, rijk aan leven en vernieuwing. Een hartelijke, verrassende en dynamische stad, daar gaan we voor. Daarbij heeft Mechelen drie belangrijke troeven.

Het is een historische stad met tal van karaktervolle monumenten en gebouwen. Niet toevallig is Mechelen één van de vijf Vlaamse Kunststeden.

Centraal gelegen tussen Brussel en Antwerpen wil Mechelen uitgroeien tot een economische toplocatie waar men oog heeft voor de behoeften van het bedrijfsleven, de noden van de arbeidsmarkt, en het maatschappelijk verantwoord ondernemen.

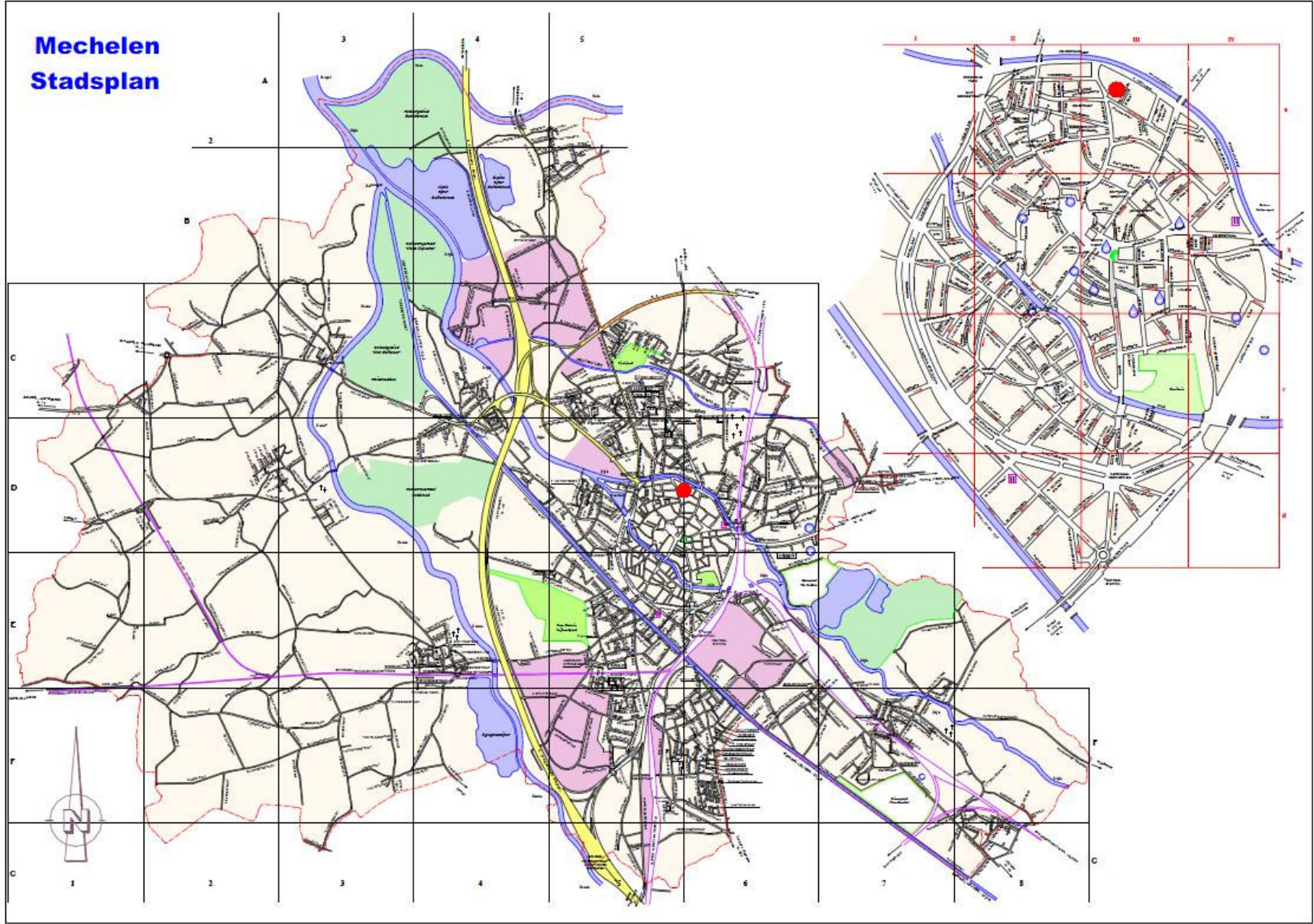
In Mechelen vind je een waaier aan culturele instellingen en sociaal-culturele verenigingen die samen zorgen voor een uitgebreid aanbod van culturele activiteiten en evenementen. Onder de slogan 'Mechelen Kinderstad' besteedt de stad ook bijzondere aandacht aan het voor kinderen bestemde vrijetijdsaanbod.

De Stedelijke Openbare Bibliotheek van Mechelen is een basisvoorziening die iedereen en in het bijzonder de inwoners van Mechelen de mogelijkheid biedt om de veelzijdigheid van literatuur, informatie, muziek en film te ontdekken en te beleven, (bij) te leren, zich te informeren. Ze is een ontmoetingsplaats en een vrijhaven voor alle meningen, culturele stromingen en opvattingen die respect opbrengen voor anderen.

Algemene info over Mechelen vindt u op www.mechelen.be .

4. Situering van het Predikherenklooster

5. Historiek van het gebouw

In de periode 1652-1689 bouwden de Predikheren op de percelen gelegen op de hoek van de voormalige Kerkhofstraat (Goswin de Stassartstraat) en de Jodenstraat een nieuw klooster. Het kloosterpand, voorheen toegankelijk via de barokke zandstenen poort links van de toegang tot de kerk, is opgebouwd uit vier vleugels met omgevende pandgang, die gegroepeerd werden rond een centrale vierkante klooster- of pandhof. De kloostergang is rijkelijk uitgewerkt met bepleisterde gewelven voorzien van stucwerk. In tegenstelling tot wat men misschien zou verwachten, stond in dit architecturale concept niet de kloosterkerk of –kapel centraal, maar wel de klooster- of pandhof. Deze specifieke ordening van het nieuwe klooster vond plaats op basis van een ideologisch typeplan dat gebaseerd was op het principe 'Licht wordt Woord'. In de pandhof openbaarde het goddelijke licht zich aan de kloosterlingen, dat als het ware werd omvat door de wanden van de omringende vleugels en opgevangen door de ruime rondboogvormige vensteropeningen naar de kloostergang. Op de verdieping springt zeker de voormalige kloosterbibliotheek in het oog. De barokke gewelfvelden worden geritmeerd door natuurstenen versierde gordelbogen die rusten op fijn gesculpteerde consoles in het oog. Ook de goed bewaarde oorspronkelijke dakstructuur van het klooster oogt bijzonder imposant.

Tussen 1720 en 1735 werd de oorspronkelijke, al gauw te kleine kapel vervangen door de huidige driebeukige en transeptloze basilicale kloosterkerk met driezijdige koorsluiting. Financiële moeilijkheden verklaren de lange bouwcampagne, het veelvuldig gebruik van baksteen en de onvoltooide voorgevel. Dit belette niet dat zeker het interieur van de kerk (nog steeds) een grootse, rijkelijke indruk nalaat. Het schip wordt gemarkeerd door bepleisterde, natuurstenen zuilen met Toscaans kapiteel en achthoekig basement. Het schip -en op gelijkaardige wijze ook de zijbeuken en het koor- wordt overspannen door een imposant régence getint gewelf met versierde gordelbogen (gedateerd 1733) die rusten op de kapitelen van een zware kroonlijst die de gehele kerk horizontaal geleedt. Het Predikherenklooster werd geheel opgetrokken in de geest van het barokke triomfalisme van de Contrareformatie.

In 1796, tijdens de nasleep van de Franse Revolutie, dienden de kloosterlingen hun verblijf te verlaten. Na de verkoop van de geconfisceerde goederen bracht de Mechelse Commissie der Burgerlijke Gasthuizen en Godshuizen er vanaf 1798 de oude behoeftige mannen van de diverse afgeschafte gestichten in onder. Het klooster vervulde deze functie als bejaardentehuis tot 1809. Daarna kreeg het tot 1975 een militaire bestemming. De kerk werd ingericht als krijgsarsenaal en het klooster omgevormd tot militair hospitaal, kazerne, opleidingscentrum en administratief centrum. De lange militaire aanwezigheid liet talrijke sporen na.

In 1977 werd het klooster overgenomen door de stad. Sinds 1979 is het beschermd als monument. Na jaren van leegstand en verwaarlozing wenst de stad Mechelen het volledige als monument beschermde kloostercomplex te restaureren en te herbestemmen als bibliotheek.

6. Restauratiemissie

Na jarenlange leegstand en verwaarlozing, met desastreuse gevolgen voor het monument, wenst de stad het klooster volledig te restaureren. De integrale bescherming als monument gekoppeld aan de uitzonderlijke erfgoedwaarde van het kloostercomplex leggen bijzondere voorwaarden op aan de restauratie en de herbestemming ervan.

Het (restauratie-) ontwerp vertrekt vanuit een grondige studie en interpretatie van enerzijds de ontstaansgeschiedenis van het klooster en van anderzijds de analyse van de bestaande toestand van het klooster zoals blijkt uit de resultaten van het recent gevoerde materiaal-technische onderzoek en de bouwkundige inspectie van monumentenwacht.

De reeds gevoerde studies worden aangevuld met een eigen gedetailleerde opmeting, analyse en onderzoek van het gebouw (materiaalgebruik, bouwtechniek, schadebeeld, ...). Het ontwerpsteam staat zelf in voor alle noodzakelijke hulpmiddelen (rolstelling, hoogwerker, nutsvoorzieningen, ...) en laat zich, overal waar nodig, bijstaan door specialisten ter zake.

Interpretatie van de gevoerde studies en eigen waarneming en onderzoek monden uit in een alomvattende diagnosesnota waaruit, in nauw overleg met opdrachtgever en premieverlenende overheden, gefundeerde ontwerp- en restauratieopties gepuurd worden.

Het Charter van Venetië blijft hierbij richtinggevend. Uitgangspunten zijn het kloostercomplex in zijn gegroeide toestand en de erin besloten waarden en betekenissen. De restauratie en herbestemming beoogt naast bouwkundig herstel ook herinterpretatie en actualisering van deze (immateriële) waarden en betekenissen.

De aandacht wordt gevestigd op het zachte karakter van de beoogde restauratie: "Restaureren is een ingreep die een uitzonderingskarakter moet dragen. Het doel is de instandhouding en de uitdrukking van de esthetisch en historische waarden van het monument; het gaat uit van de fundamentele eerbied voor de oude substantie en de authentieke documenten." Als grondslag van een goede restauratie wordt vooropgesteld dat het verkieslijker is te versterken dan te herstellen, dat het beter is te herstellen dan te vernieuwen en dat het wenselijker is te vernieuwen dan te wijzigen.

Elke ingreep dient weloverwogen te zijn en mag in geen geval de erfgoedwaarde van het monument aantasten. Omkeerbaarheid is een belangrijk principe.

De omvang van de restauratieopdracht en de bijzonder hoge erfgoedwaarde, gepaard aan het ver gevorderde verval van het klooster vereisen uitgebreide ervaring met vergelijkbare restauratieopdrachten en een doorgedreven kennis van historische bouwambachten en hedendaagse restauratietechniek: steenrestauratie, houtrestauratie, stukwerk,

Kennis en ervaring moeten het ontwerpsteam in staat stellen de gekozen restauratieopties te vertalen in een sterk onderbouwd restauratiedossier waarin alle werken duidelijk en nauwkeurig beschreven, gemeten en becijferd staan. Gezien de stad beroep wenst te doen op een restauratiepremie van de Vlaamse overheid moet het restauratiedossier voldoen aan de bepalingen van artikel 6 van Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerkzaamheden aan beschermde monumenten (en alle latere aanvullingen en wijzigingen).

Het uitvoeringsdossier gekoppeld aan een frequente en nauwgezette werfopvolging maakt het mogelijk om, na het bekomen van de restauratiepremie, de restauratiewerken volgens de regels van de kunst, zonder discussies, binnen vooropgestelde termijnen en budgetten af te ronden. Ook hier is de kennis en de ervaring van de toezichthoudende ontwerper van cruciaal belang voor het eindresultaat.

7. Markante architectuur

De stad streeft ernaar dat zowel de restauratie als de herinrichting van het Predikherenklooster van topkwaliteit zouden zijn. Het respectvol restaureren van het historisch gebouw moet harmonisch samengaan met een hedendaagse vormgeving en markante architectuur. Het project moet illustreren dat Mechelen zijn verleden wil koesteren en valoriseren, en dat het zich tegelijk wil manifesteren als een dynamische en toekomstgerichte stad.

De stad Mechelen heeft geoordeeld dat de procedure van de Open Oproep, gekoppeld aan de vereisten van de restauratiepremie, daartoe het meest garantie biedt. De Vlaams Bouwmeester heeft het project opgenomen in zijn Open Oproep 22, gelanceerd in juli 2011.

*"In alle projecten wordt gestreefd naar kwaliteitsvolle architectuur"
Uit de beleidsverklaring 2007-2012 van de stad Mechelen*

*"Nergens in Vlaanderen vind je een zo sterke concentratie van historische gebouwen als in Mechelen. Dit historische erfgoed getuigt van de bedrijvigheid en de welvaart van de stad. Net zo zal men later de rijkdom van onze huidige stedelijke samenleving afmeten aan het patrimonium dat we nalaten. Een hedendaagse en doeltreffende infrastructuur is bovendien een voorwaarde opdat de huidige culturele dynamiek zich verder zou kunnen ontplooiën. Dit vereist het onderhouden en aanpassen van bestaande gebouwen en het oprichten van nieuwe, markante cultuurgebouwen. Zeker bij omvangrijke stadsontwikkelingsprojecten moeten we de kans aangrijpen om er architectuur te introduceren die vormelijk én inhoudelijk van topkwaliteit is."
Uit het Cultuurbeleidsplan 2008-2013 van de stad Mechelen*

8. Kunst in het gebouw

Mechelen telt diverse spelers die op het vlak van beeldende kunsten ook op Vlaams niveau een toonaangevende rol spelen.

Cultuurcentrum Mechelen (www.cultuurcentrummechelen.be/tentoonstellingen) profileert zich meer dan andere cultuurcentra met een rijk en gevarieerd tentoonstellingsaanbod. De werking rond hedendaagse beeldende kunsten van het Cultuurcentrum, beter gekend onder de noemer De Garage, is uniek in Vlaanderen. De tentoonstellingen van De Garage besteden aandacht aan de ontwikkelingen en evoluties binnen de avant-garde.

Contour Mechelen (www.contourmechelen.be) legt zich toe op de creatie en presentatie van bewegend beeld. Tijdens de onpare jaren organiseert Contour Mechelen de Biënnale voor Bewegend Beeld (film, video en installaties). De biënnale creëert bovendien een dialoog tussen hedendaagse kunst en architectuur in Mechelen. Tijdens de pare jaren toont Contour Mechelen projecties en installaties in de publieke ruimte.

De *galerie Transit* (www.transit.be), opgericht door Dirk Vanhecke en Bert de Leenheer, verhuisde naar Mechelen in 1998. Transit toont en promoot internationale actuele kunst. In een aparte achteraan gelegen galerie worden tweemaandelijks nieuwe tentoonstellingen georganiseerd. In het huis zelf kan men permanent werk ontdekken van de kunstenaars van de galerie en uit voorbije tentoonstellingen.

De stad Mechelen voert een actief beleid tav beeldende kunsten en wenst daarom de regie te behouden over het gebruik van kunst in het project van het Predikherenklooster. Daarbij zal ze volop samenwerken met het aangestelde ontwerpteam.

Kandidaat-ontwerpers kunnen al ideeën en voorstellen formuleren ivm het introduceren van kunst in hun ontwerp.

9. Een plek om op verhaal te komen

Met de beslissing om de bibliotheek tegen 2018 te verhuizen naar het voormalige Predikherenklooster kreeg de bibliotheek in de zomer van 2010 onverwacht een prachtig toekomstperspectief. Het herinrichten van een kloostergebouw en bovendien een beschermd monument tot dynamische en bijdetijdse openbare bibliotheek, is niet evident. Meerdere kritische succesfactoren zullen het welslagen van dit uitdagende, omvangrijke en complexe project bepalen niet het minst een haarscherpe visie op wat die nieuwe bibliotheek zal/wil worden, welke haar ambities zijn en wat ze wel en niet (meer) gaat doen.

Om het antwoord op deze cruciale vragen helder te krijgen, werd beroep gedaan op een stuurgroep van interne stakeholders en externe experts. Gelijktijdig, in een paralleltraject van workshops en bezoeken, zaten bibliotheekmedewerkers samen met een aantal leden van de bibliotheekadviesraad om hun visie en verwachtingen over de nieuwe bibliotheek te formuleren. Alle voorstellen, inzichten, voorkeuren en verwachtingen werden in eerste instantie opgelijst samen met de ideeën die in een eerder project rond de herinrichting van het huidige gebouw verzameld werden. Uit al deze input werd een eerste ruw ontwerpconcept gepuurd dat in een aantal gesprekrondes werd verfijnd, bijgesteld en bewerkt. De definitieve conceptnota met de blauwdruk voor de nieuwe bibliotheek, als een plaats om letterlijk en figuurlijk op verhaal te komen, werd op 25 maart 2011 voorgelegd aan het college en goedgekeurd.

In de nieuwe bibliotheek staat het verhaal, in al zijn lagen en vele verschijningsvormen, centraal. De bibliotheek moet een platform zijn, een etalage, een speciaalzaak, en bovenal een gangmaker voor verhalen in woorden, beelden en klanken, in gedrukte, digitale en virtuele vorm. Verhalen in allerlei genres: poëtisch, beschouwend, controversieel, bevragend, uitdagend, wetenschappelijk onderbouwd,... Tegelijkertijd ambieert het Predikherenklooster om de plaats te worden waar de inwoners van Mechelen hun eigenste verhalen kunnen maken, brengen en toevoegen via schrijfworkshops, debatten en lezingen, of als getuigenissen. En tot slot wil de bibliotheek een plek zijn om 'op verhaal te komen', een publieke ontmoetingsruimte waar het aangenaam vertoeven is, waar elke bezoeker de rust of de dynamiek vindt die beantwoordt aan zijn verwachtingen.

"Steden met een rijk historisch patrimonium worden vaak met dat verleden vereenzelvigd. Mechelen wil de troef van zijn patrimonium uitspelen en tegelijk een toekomstgericht cultuurbeleid voeren."

Dit zijn welhaast profetische woorden uit het cultuurbeleidsplan 2008-2013 wanneer ze toegepast worden op het bibliotheekproject in het Predikherenklooster, en wel om twee redenen:

- > door de omwentelingen in het informatie- en medialandschap moet de bibliotheek zich een nieuwe plaats verwerven in een maatschappelijke omgeving die snel, ingrijpend en bovendien voortdurend verandert;
- > het historische Predikherenklooster krijgt met de bibliotheek een nieuwe invulling die evenwel geheel in de lijn ligt van de oorspronkelijke bestemming, maar dan in een eigentijdse context.

Zoals eerder met de Lamotsite grijpt (creëert) de stad Mechelen met de beslissing om de historisch waardevolle Predikherensite in te richten tot een bijdetijdse bibliotheek voor zichzelf andermaal een kans :

"met respect voor het verleden, vanuit de hedendaagse werkelijkheid een uitdagende toekomst te ontwerpen en te creëren"

Met dit project toont Mechelen andermaal zijn 'creatieve geheugen', zijn vermogen om verleden en toekomst met elkaar te verbinden volgens de auteurs van het gelijknamige boek (*) de grootste troef voor de toekomst van een stad.

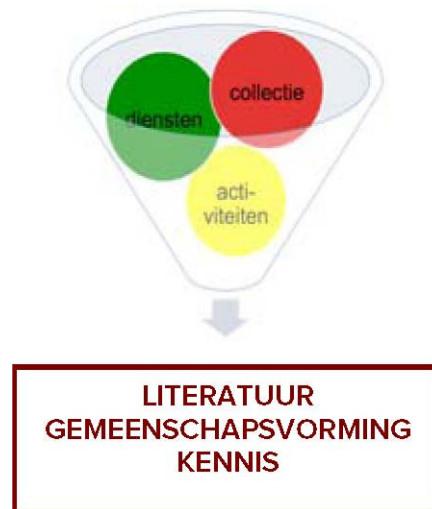

(*) Het creatieve geheugen : stadsinnovatieprojecten rond openbare bibliotheken en creatieve economieën/ Nathalie Vallet; Raf De Mey; Koenraad Marchand (auteurs); Marco Bontje (redacteur).-Brussel, Politeia, 2010.

1. Het leidmotief van de nieuwe bibliotheek in het Predikherenklooster

'Kennisoverdracht en informatie', 'ontwikkeling en educatie', 'kunst en cultuur', 'lezen en literatuur', 'ontmoeting, debat en gemeenschapsvorming'. Het zijn vijf algemeen erkende actiedomeinen voor een openbare bibliotheek. De nieuwe bibliotheek sluit geen enkel van deze domeinen a priori uit, maar ze maakt wel keuzes en stelt prioriteiten. Ze gooit niets overboord, maar opteert evenmin voor alles in dezelfde mate.

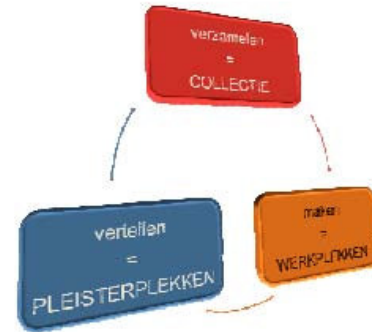
'Lezen en literatuur' krijgt de hoofdrol in het Predikherenklooster. Een bewuste keuze die wordt ingegeven door de overtuiging dat leespromotie ook in de toekomst nodig en belangrijk zal blijven. De bibliotheek is weliswaar niet het enige instituut dat deze taak kan opnemen maar ze is door haar publieksbereik en expertise minstens een aangewezen partner. Leesbevordering ondersteunen met een brede en gelaagde collectie literatuur omkaderd met een levendige en verrassende programmatie, daar wil de nieuwe bibliotheek voluit op inzetten. E-books, internet, print-on-demand veranderen niets aan het feit dat mensen niet graag in een zeepbel lezen zonder hun leeservaring met anderen te kunnen delen. 'Ontmoeting, debat en gemeenschapsvorming' volgt daarom op de tweede plaats. 'Kennisoverdracht en informatie' staat op drie al heeft de nieuwe bibliotheek niet de ambitie om op dit terrein nog een vooraanstaande eerstelijnsvoorziening te zijn. Die rol laat ze aan internet en zijn 'zoekmachines'. De bibliotheek in het Predikherenklooster wil zich toeleggen op de tweede lijn, op 'verdieping' via meer uitgebreide en meer gespecialiseerde informatie. 'Kunst en cultuur' en het stimuleren van 'ontwikkeling en educatie' worden meegenomen, maar in hoofdzaak als instrument, als bijrol of als neveneffect van een geslaagde interactie tussen aanbod, dienst of activiteit en publiek.

Bezoekers zullen in het Predikherenklooster naast een uitgebreide collectie, een kwalitatief dienstenpakket ook een gevarieerd en uitnodigend activiteiten aanbod rond 'literatuur' en 'informatie' vinden. Daarmee wil de nieuwe bibliotheek lezen, gemeenschapsvorming en het verwerven van kennis ondersteunen en aanmoedigen. De klassieke bibliotheektaken als stockeren, ontsluiten en uitlenen blijven

behouden. Maar de focus verschuift wel van leverancier naar inspirator en de nadruk ligt op actieve publiekswerking en -werving, interactie, presentatie en promotie.

De nieuwe bibliotheek wordt een verhaal van en voor verhalen en een omgeving om letterlijk en figuurlijk op verhaal te komen. Verhalen verzamelen, verhalen vertellen en verhalen maken wordt het leidmotief voor de bibliotheekwerking in het Predikherenklooster. De nieuwe bibliotheek collectioneert zoals van oudsher bronnen en documenten (gedrukte en digitale), feiten en fictie. Iedereen kan er zijn verhaal/verhalen halen.

Maar ze zet ook in op verhalen vertellen en verhalen hun verhaal laten doen. De nieuwe bibliotheek biedt, naast inspiratie en stof, tevens de gelegenheid en de ruimte om eigen verhalen te maken en het eigen levensverhaal via literatuur, ontmoeting en kennis te verrijken. Het Predikherenklooster zal up-to-date technologische faciliteiten bieden voor het opzoeken van informatie, voor het ontdekken van digitale toepassingen, voor het creëren en toevoegen van verhalen en voor interactie met digitale gemeenschappen en netwerken.

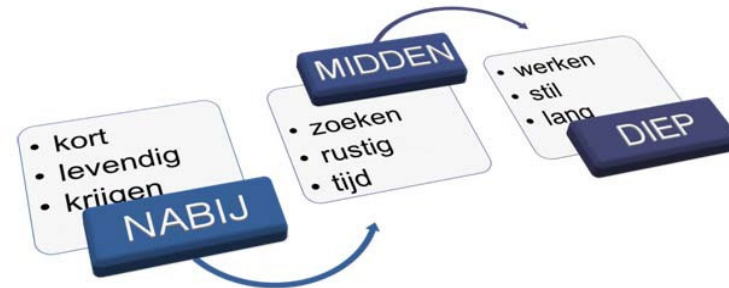
2. De lay-out van de nieuwe bibliotheek in het Predikherenklooster

De driedigheid 'verzamelen- vertellen-maken' wordt ook weerspiegeld in de inrichting en de invulling van het klooster en de kerk.

Weliswaar zal in de nieuwe bibliotheek nog steeds een aanzienlijk deel van de beschikbare oppervlakte voorbehouden zijn voor fysieke collecties en voor schermen die toegang geven tot gedigitaliseerde documenten en bronnen. Maar daarnaast wordt er ook veel ruimte gereserveerd voor pleisterplekken: grote en individuele leestafels, comfortabele zetels en originele zitcombinaties die uitnodigen tot solitaire lectuur of een gemeenschappelijke beleving van verhalen en voor een individuele of gemeenschappelijke, een spontane of een georganiseerde ontmoeting met mensen en/of verhalen. Samen met het leescafé en de cyberzone maken ze van het Predikherenklooster een 'derde plek', een sociale omgeving waar men zich thuis en wel voelt en waar men graag vertoeft. Naast pleisterplekken telt de nieuwe bibliotheek een groot aantal (digitale) werkplekken voor individuele bezoekers en voor groepen. Het zijn ruimtes waar ze in alle rust hun verhalen kunnen maken: een spreekbeurt, een scriptie, een lezersbrief, een presentatie, een artikel, een blogbericht, ...

Verzamelen, vertellen en maken vormt ook de rode draad voor de invulling/inrichting van het klooster annex kerkgebouw. De site wordt verdeeld in 3 zones met elk een eigen sfeer.

De zone 'Nabij' leent zich tot 'vertellen' en 'beleven'. Ze bevindt zich nabij de ingang en is in eerste instantie afgestemd op een kort bezoek. De bezoeker vindt er blikvangers, een cyberzone, de top tien, tijdschriften, kranten, een leescafé, een shop en diverse pleisterplekken. De sfeer is er levendig en geanimeerd. De zone 'Midden' is gereserveerd voor het 'verzamelen' en huisvest de collecties in combinatie met pleisterplekken. Ze nodigt uit tot een wat langer verblijf en tot grasduinen in het aanbod. Het is er rustig. De zone 'Diep' concentreert zich op 'maken'. Ze bevindt zich het verst van de inkom en wordt volledig gevuld met werkplekken. Het is er stil en door de inrichting leent deze zone zich uitermate voor werken en studeren en een verblijf van meerdere uren. De inrichting van het Predikherenklooster is functioneel, duurzaam, flexibel, stijlvol en exclusief maar niet in de elitaire betekenis van het woord. Het wordt een omgeving die bezoekers verrast en inspireert. Tekst, taal zijn prominent aanwezig in de vorm van kunstzinnige elementen en blikvangers.

3. De strategie van de nieuwe bibliotheek in het Predikherenklooster

De nieuwe bibliotheek staat niet op zichzelf. Ze opteert er evenmin voor om alles alleen, in dezelfde mate en voor iedereen te ontwikkelen. Ze gaat 'de markt' noch de collega-stadsdiensten beconcurreren. Ze dupliceert het aanbod van andere lokale en regionale socioculturele actoren niet. Ze vult aan, versterkt, ondersteunt, gaat allianties aan met andere actoren en gespecialiseerde organisaties. Het Predikherenklooster completeert.

Afhankelijk van de vraag en het bestaande aanbod, zal de rol van de nieuwe bibliotheek variëren van een louter receptief aanbod tot de actieve creatie van nieuwe diensten of activiteiten. Voor elk item in haar productenkorf ontwikkelt de nieuwe bibliotheek een toegesneden strategie en zoekt ze partners, niet alleen om redenen van kostenefficiëntie maar ook en vooral om een maximaal resultaat te bereiken.

Stedelijke diensten, lokale en regionale socioculturele organisaties die hun activiteiten, hun projecten, activiteiten of evenementen extra in de kijker willen zetten, kunnen daarvoor beroep doen op de nieuwe bibliotheek. Zo wordt de bibliotheek naast actor eveneens een toonkast voor de stad en socioculturele activiteiten in de stad en de regio.

Demografische prognoses voorspellen dat Mechelen een kleurrijke en multiculturele verhalentrommel wordt, met toenemende bevolking(sgroepen) en, daaruit volgend, expliciete diversiteit op vlak van afkomst, scholing, inkomen, wonen en ontwikkelingskansen op sociaal en cultureel vlak. Tegenover deze maatschappelijke uitdaging is er geen eenduidige houding aan te nemen. Net zomin als 'de' Mechelaar bestaat, biedt een klassieke 'voor iedereen wat en van alles een beetje'-bibliotheek daarop een adequaat antwoord.

De nieuwe bibliotheek blijft de spil van het stedelijke bibliotheeknetwerk als hoofdbibliotheek en logistiek centrum voor de ontsluiting van de stedelijke vakbibliotheken en de bibliotheekservice van de dorpshuizen. De uitgebreide bewaarcollectie krijgt onderdak in het (nog te bouwen) erfgoeddepot.

4. De identiteit van de nieuwe bibliotheek Predikherenklooster

Het concept van de nieuwe bibliotheek past volledig in de missie van de stad Mechelen:

“Het bestuur en het personeel werken aan de verdere uitbouw van Mechelen als een hartelijke, verrassende en dynamische stad waar iedereen zich thuis voelt. De historische, economische en culturele troeven vormen de fundamenteën van een inspirerende, solidaire en duurzame leefomgeving.”

Het spoort ook naadloos met de ambities en inzichten van het stedelijke cultuurbeleid:

“Een cultuurbeleid ontwikkelen dat dicht bij de mensen staat en met oog voor de verschillen tussen de burgers. Een dynamisch en kwaliteitsvol cultuurbeleid kan maar gedijen in een stad die zich openstelt, in een grenzeloze stad. Mechelen investeert in cultuur maar krijgt daar ook veel voor terug: cultuur werkt stadsontwikkellend.”

Het Predikherenklooster maakt keuzes maar met respect voor het DNA van de openbare bibliotheek.

De missie van de stad Mechelen, de ambitie van het cultuurbeleid en het DNA van de bibliotheek vermengen zich in de smeltkroes van de Mechelse stedelijke realiteit en dynamiek tot een set van kenmerken die de nieuwe bibliotheek een eigen(zinnig) en origineel karakter geven.

De bibliotheek maakt van het Predikherenklooster een bonus voor de Tinelsite door het stadsinnovatieproject te voorzien en uit te breiden met een unieke, publieke culturele ruimte die open staat voor mensen met de meest uiteenlopende achtergrond en waar bezoekers vrij en zonder verplichtingen kunnen vertoeven. Het Predikherenklooster is in zijn aanpak dynamisch, hartelijk, verrassend, gelaagd, neutraal, respectvol, solidair, duurzaam, kwaliteitsvol, veelzijdig, divers, betrouwbaar, toegankelijk, 'not-for-profit', ongebonden en multicultureel.

De nieuwe bibliotheek staat nog steeds voor het verzamelen van bronnen, documenten, van feit en fictie, maar tegelijkertijd ook voor inspiratie, verkennen, zich welvoelen en voor rust. Ze biedt een veilige omgeving en kansen voor het kleine ontmoeten.

De nieuwe bibliotheek wil geen vaag profiel, geen half ingeloste belofte zijn, maar zich neerzetten als een sterk merk, waar de bezoeker waar krijgt voor zijn geld d.i. stof, inspiratie en informatie voor het schrijven van zijn levensverhaal. Het Predikherenklooster wordt een stadsdienst met een eigen gezicht, zoals Lamot en erfgoed in Mechelen. Het Predikherenklooster wordt een dynamische omgeving met de **B** van bakkes en bibliotheek, een verhaal van binnengaan en blijven, van beleven en ontdekken, van (bij)leren en creëren. Zo'n **B**ibliotheek wordt opgemerkt door de Mechelaars, de regio en de rest van Vlaanderen.

Tot slot

Dit concept voor de nieuwe bibliotheek maakt de cirkel rond. Het verbindt verleden, heden en toekomst. Meer nog, het geeft het historische Predikherenklooster een hedendaagse en toekomstbestendige invulling die mooi aansluit bij de karakteristieken en doelstellingen van de Predikheren van weleer: intellectuele inspanningen, grondige studie, actieve interesse in de stedelijke samenleving, zorg voor welzijn en het verbinden van contemplatie (beschouwing) met actie (cfr. Wikipedia).

10. Programma van eisen bibliotheekconcept

Omkeerbaarheid

Het Predikherenklooster wordt heringericht tot bijdetijdse bibliotheek. Daarmee krijgt dit historisch waardevolle complex een nieuwe hedendaagse bestemming. Deze herbestemming mag evenwel niet onherroepelijk zijn. Ander gebruik moet mogelijk blijven, zowel op micro schaal (bv. lokalen krijgen een andere bestemming) als op macro schaal (het gebouw of een gedeelte ervan heeft niet langer een bibliotheekfunctie).

Zones

In de nieuwe bibliotheek wordt een aanzienlijk deel van de beschikbare oppervlakte voorbehouden voor collecties. Maar daarnaast wordt er ook veel ruimte gereserveerd voor pleisterplekken: grote collectieve naast individuele leestafels, comfortabele zetels en originele zitcombinaties die uitnodigen tot solitaire lectuur, een gemeenschappelijke beleving van verhalen en voor individuele, gemeenschappelijke, spontane of georganiseerde ontmoetingen met verhalen. Samen met het leescafé en de cyberzone maken ze van de nieuwe bibliotheek een 'derde plek', een sociale omgeving waar iedereen zich thuisvoelt en waar men graag vertoeft. Naast pleisterplekken telt de nieuwe bibliotheek ook een groot aantal werkplekken voor individuele bezoekers en groepen. Het zijn ruimtes waar ze in alle rust hun verhaal kunnen maken: een spreekbeurt, een lezersbrief, een presentatie, een artikel, ...

Het bibliotheekpubliek is zeer divers. Dat maakt dat ook de verwachtingen uiteenlopen. Dat geldt voor het aanbod en de service maar evenzeer voor de sfeer. Van stilte tot geanimeerd geroezemoes. Van rust tot levendige bedrijvigheid. Deze tegenstellingen kunnen leiden tot conflicten. Beantwoordt de sfeer niet aan de individuele verwachtingen dan is het risico groot dat bezoekers afhaken. Het is dan ook van het allergrootste belang dat de inrichting en de ruimteverdeling deze tegengestelde wensen integreert en opvangt. Daarom wordt het klooster annex kerkgebouw verdeeld in 3 grote zones, respectievelijk 'Nabij', 'Midden' en 'Diep', met elk een eigen sfeer. De inkompartij verwelkomt en fungeert gelijktijdig als 'transitzone' tussen het buitengebied en de bibliotheek. De inkompartij is een antichambre die de bezoeker in de juiste sfeer brengt: hij/zij betreedt een laagdrempelige maar ook bijzondere culturele ruimte waar bepaalde gedragsregels gelden. De zone 'Nabij' leent zich tot 'vertellen' en 'beleven' en is in eerste instantie afgestemd op een kort bezoek. De bezoekers vinden er bijvoorbeeld themastands, blikvangers, een cyberzone, de top tien, tijdschriften, kranten, een leescafé, een shop, een peuter- en kleuterzone en een comfortabele loungezone met pleisterplekken. De sfeer is er levendig. De zone 'Midden' is gereserveerd voor het 'verzamelen' en huisvest de collecties in combinatie met pleisterplekken. Ze nodigt uit tot een wat langer verblijf en tot grasduinen in de collecties. Het is er rustig. De zone 'Diep' is helemaal afgestemd op 'maken'. Ze wordt volledig gevuld met individuele werkplekken. Er heerst stilte en de inrichting is afgestemd op een verblijf/werksessie van meerdere uren.

Functionele compartimentering

De openingstijden van de onderscheiden zones kunnen verschillen. Elke zone moet daarom onafhankelijk van de andere toegankelijk zijn. Is een zone gesloten dan moet de circulatie naar de overige zones via de centrale inkom verzekerd blijven.

De koffieshop/horeca, de shop, de leslokalen en de back-officeruimtes moeten toegankelijk zijn buiten de openingstijden als de centrale inkom gesloten is.

Technologie

Voor de toegangscontrole, de beveiliging, de bewegwijzering, en het openen en sluiten van de ruimtes moeten de mogelijkheden van de technologie maximaal benut worden.

11. Het programma van eisen in oppervlaktes

ZONE	FUNCTIE	#	eenheid	TOTAAL m2
1. BUITENGEVEL				
	Bookdrop (vlot toegankelijk ook voor rolstoelgebruikers, met verlichting en camerabewaking)			
	Logo stad met verlichting			
	Logo bibliotheek met verlichting			
	Bord openingstijden met verlichting			
	Goedverlichte en opvallende hoofdingang (vlot bereikbaar ook voor rolstoelgebruikers)			
	Sfeervolle buitenverlichting			
2. INKOMPARTIJ				
	Inkomsas met antidiefstalbeveiliging en cameratoezicht	1	20	20
	Onthaalbalie met 2 werkplekken + opbergruimte	1	20	20
	Folderrekken, digitale muurkranten, infozuilen	10	1	10
	Zelfleenzone met zelfuitleenstations + opacs	1	25	25
	Vestiaire met 30 elektronische lockers	1	30	30
	Lokaal security	1	10	10
			SUBTOTAAL	115
3. ZONE 'NABIJ'				
	Agora met infrastructuur voor korte presentaties, demo's en kleinschalige voorstellingen	1	100	100
	Infobalie + opbergkast	2	10	20
	Inleverkasten voor de registratie van ingeleverde materialen	5	4	20
	Themastands/blikvangers/toonkasten	8	5	40
	Leeszone voor kranten en magazines voor 25 personen	1	75	75
	Book Espresso Machine	1	20	20
	Cyberzone + digitale 'proeftuin' met 40 stations	1	120	120
	Koffieshop/café met 30 zitplaatsen	1	90	90
	Keuken annex bergruimte koffieshop/café	1	25	25
	Shop (winkelruimte + opslagruimte)	1	150	150
	Lounge met 20 individuele lees/luister/kijkunits	1	75	75
	Peuter- en kleuterzone (veilige speelruimte met zitgelegenheid voor	1	40	30

	begeleiders)			
	Sanitair dames	1	5	5
	Sanitair heren	1	5	5
	Sanitair rolstoelgebruikers	1	5	5
	Sanitair kinderen J + M	2	5	10
	Babyverzorgingsruimte	1	5	5
			SUBTOTAAL	795
4. ZONE 'MIDDEN'				
	Kinderbib	1	300	300
	Infobalie kinderen + opbergkast	1	10	10
	Individuele lees/luister/kijkunits	10	3	30
	Zelfuitleenstations + opacs	6	3	18
	Bibliotheek	1	900	900
	Infobalie volwassenen + opbergkast	1	10	10
	Individuele lees/luister/kijkunits	15	3	15
	Zelfuitleenstations + opacs	10	3	30
	Afsluitbare studieruimte voor 8 personen	5	10	45
	Polyvalente ruimte uitgerust met projectie- en geluidsinstallatie voor 50 personen	1	75	75
	Afsluitbare ruimtes uitgerust voor het geven van cursussen en workshops voor 25 personen	5	50	250
			SUBTOTAAL	1683
5. ZONE 'DIEP'				
	Studie- en werkruimte met 75 individuele studieplekken	1	250	250
	Vestiaire met 50 elektronische lockers	1	25	25
	Sanitair dames	1	5	5
	Sanitair heren	1	5	5
	Sanitair rolstoelgebruikers	1	5	5
			SUBTOTAAL	290
6. BACK-OFFICE				
	Afsluitbaar landschapskantoor met 15 individuele werkplekken	1	120	120
	Vestiaire personeel uitgerust met elektronische lockers	20	0,5	10
	Bergruimte	1	100	100
	Refter personeel annex keuken	1	60	60
	Atelier mediaverzorging	1	40	40
	Afsluitbaar kantoor	2	15	30
	Bergruimte onderhoud	1	40	40
	Sorteerruimte aansluitend op bookdrop buitengevel	1	100	100

	Opslagruimte toegankelijk via loskade	1	50	50
	Beveiligde computerruimte	1	25	25
	Sanitair dames	1	5	5
	Sanitair heren	1	5	5
	Kleedruimte dames met douche (aangepast voor rolstoelgebruikers)	1	20	20
	Kleedruimte heren met douche (aangepast voor rolstoelgebruikers)	1	20	20
	Wooneenheid conciërge	1	100	100
			SUBTOTAAL	725
7. CIRCULATIE				
	Vrije ruimte, trappen, doorgangen, liften,...	15%		540
			TOTAAL	4148

12. De bibliotheek in cijfers

Aantal uitleningen boeken: 454.000
Aantal uitleningen audiovisuele media: 143.000
Aantal leden jonger dan 14 jaar: 3.300
Aantal leden van 14 tot 18 jaar: 2.850
Aantal leden van 19 tot 59 jaar: 7.650
Aantal leden vanaf 60 jaar: 1.600
Aantal bezoeken hoofdbibliotheek: 171.000
Aantal bezoeken jeugdbibliotheek: 76.000
Aantal virtuele bezoeken: 43.000
Collectie boeken in open kast: 134.000
Collectie boeken in magazijn: 71.000
Collectie audiovisuele media in open kast: 22.500
Collectie audiovisuele media in magazijn: 31.500
Aantal personeelsleden: 26 (20,8 VTE)

13. Communicatie en participatie

De stad streeft ernaar om in dialoog te treden met zijn inwoners, zowel wat betreft de ontwikkeling van de Tinelsite als wat betreft de restauratie en herinrichting van het Predikherenklooster.

Op 8 oktober 2010 heeft het College beslist dat participatie een belangrijk element is in het ontwikkelingstraject van de hele Tinelsite, onder meer in de uitwerking van publiek toegankelijke plaatsen zoals het openbaar domein en de bibliotheek. Participatie is enerzijds noodzakelijk om een draagvlak te creëren op alle niveaus, maar anderzijds ook belangrijk in het kader van de indiening van de Tinelsite bij het Stadsvernieuwingsfonds voor het verkrijgen van een projectsubsidie waarbij het aspect participatie een gewichtig evaluatiecriterium is voor de jury (zowel voorafgaand als na de indiening van het dossier).

Buurtbewoners worden niet alleen geïnformeerd en geconsulteerd, maar ze adviseren en participeren, onder meer via een 'bewonersbegeleidingsgroep'.

Bij de aanloop van de Tinel-ontwikkeling werd een sensibiliseringscampagne gelanceerd waarbij Mechelaars voorstellen konden formuleren over wat ze zouden willen doen indien ze 500 m² Tinelsite tijdelijk mochten inrichten. Een jury selecteerde daaruit tien projecten waarover de Mechelaars massaal hun stem uitbrachten. De drie meest gegeerde projecten werden in augustus 2010 gerealiseerd.

De participatie krijgt ook vorm in het interactief sociaal forum www.beleefmechelen.be. Het is een plaats waar online geïnformeerd, gedebateerd en bekritiseerd kan worden. Elke Mechelaar kan zijn zeg doen aan deze virtuele gesprekstafel.

Voor de invulling van het Predikherenklooster als bibliotheek heeft op zaterdag 24 september 2011 een participatie-event plaatsgevonden waarbij Mechelaars werden geraadpleegd via focusgroepen. In die focusgroepen zaten vertegenwoordigers van diverse doelgroepen: bewonersbegeleidingsgroep Tinelsite, de wijk- en dorpsraden, de cultuurraad en de bibliotheekadviesraad, de stedelijke adviesraad personen met een handicap, de stedelijke adviesraad voor senioren, het kleuter- en basisonderwijs, het secundair onderwijs, het niet-leerplichtonderwijs, Mechelen Kinderstad/de kinderraad, de jeugdraad, cultureel-diverse Mechelaars, de huidige gebruikers van de bibliotheek. Het verslag van dit event is onder de naam 'Verslag van de raadpleging van focusgroepen op 24 september 2011' te raadplegen op de ftp-server in het mapje 'Bijkomende informatie'. Ontwerpers worden geacht deze opmerkingen en suggesties mee te nemen in hun ontwerpend onderzoek.

Samengevat formuleerden de focusgroepen op 24 september de onderstaande verwachtingen.

- Een **ontmoetingsplaats**. Fijn om er te vertoeven. Een leescafé met democratische prijzen –waar kan gepraat worden, evt bij een gebakje- als terugkerend element bij de meeste focusgroepen.
- **Multifunctioneel**, versmelten van verschillende functies, ook functies die geen bib in strikte zin zijn, bv. exposities, workshops, schrijfhoek, vergaderruimtes,... Een kleine aula/leslokaal voor voordrachten of bezoek van scholen, met goede akoestiek en projectiemiddelen. Een voorleeshoekje. Culturele events bij de werking betrekken. Laten versmelten van functies van klooster met functies van bib, versmelten van 'boeken zoeken' en 'mensen ontmoeten'.
- **Open** karakter. Zowel het gebouw als de werking/de sfeer. Openheid van het gebouw naar het park. Kunnen in- en uitlopen zonder te worden 'buiten gekeken'. In gebouw vrij kunnen rondlopen, bv. met een boek van de bib naar het café. Visuele verbindingen, transparante ruimtes.

- **Laagdrempelig**, zowel fysiek (openbaar vervoer, auto's en fietsen kunnen stallen,...) als wat betreft uitstraling naar doelgroepen. Aandacht voor zwakkere doelgroepen (bv. werken aan informatiegeletterdheid). Geen 'benedengrens' stellen, bv. ook populaire weekbladen beschikbaar. Makkelijk je weg vinden binnen het gebouw/de collectie. Laagdrempelig door intermediairen (Kind & Gezin, mutualiteit, CLB,...) de kans te geven om er zitdagen e.d. te houden.
- Rekening houden met personen met een **handicap** (blinden, auditieve handicap,...). Brede gangen en liften, hellende vlakken ipv trappen, aangepast meubilair, geschikte vloerbekleding,... Een help-desk of -drukknop.
- **Klantgericht**. Aanspreekbaarheid personeel, actief contact maken met zoekende of aarzelende klant. Ruime openingsuren; hou rekening met overdag werkende mensen: vaker 's avonds en in het weekend open. Comfortabel, gezellig, voldoende licht en rust. Duidelijke informatie en aanwijzingen (waar is wat te vinden, nieuwe aankopen, toiletten, ideeën, mededelingen, computers, zelfscan,...). Systeem ontwikkelen voor mensen die niet naar de bib (kunnen) komen.
- **Diversiteit**, zowel wat betreft aanbod (verschillende media, verschillende genres,...) als wat betreft doelgroepen, als wat betreft personeel. Baliepersoneel moet opgeleid zijn in het omgaan met diverse bezoekers (ook blinden, doven, kansarmen,...).
- Een **rustruimte**. Bv. de kloostertuin als oase van rust, ook toegankelijk buiten de bibliotheekuren.
- **Verdieping**. Een rustige werkplek, waar kan gestudeerd worden (individueel aan een tafel/computer, of in groep tzt in leslokalen). Een ruimte voor lezingen, debatten,... Er moet heel wat te beleven zijn; je moet er een ontdekkingstocht kunnen maken.
- **Goedkoop**. De prijs van alle diensten moet betaalbaar zijn. Laag lidgeld, gratis voor kinderen, studenten en kansengroepen.
- **Kindvriendelijk**. Aandacht voor peuters en kleuters. Balie laag genoeg voor kinderen. Veel zitplaatsen, vooral zitzakken en kussens. Kleurrijke dropbus. Een verzoekbox. Speelhoek en/of opvangmogelijkheid voor kleine kinderen. Gericht op ouders, zowel allochtoon als autochtoon, met jonge kinderen: verteltassen, voorleespakketten,...
- **Uitstraling**. Uitstraling naar de straat maar toegankelijk via het park. Uitstraling zichtbaar vanaf de Tinellaan. Leuke decoratie en inrichting.
- **Veiligheid**. Laptops, i-phones e.d. kunnen opbergen in lockers. Lastige jongeren op hun gedrag aanspreken. Geen politie- of veiligheidsmensen maar een mobiele jeugdwerker. Voldoende verlichting buiten het gebouw. Veiligheid moet primeren op schoonheid.
- Leefbaarheid van **de buurt** bewaken. Vermijden van parkeer- en geluidsoverlast (bv. van café). Ingang bibliotheek via park. Pleintje in Jodenstraat niet laten inpalmen.
- Samenwerking met de **scholen**. Bibliotheek en scholen zijn partners. Mogelijkheid om er les te geven; hoeft niet in aulavorm. De organische overstap stimuleren van 'les volgen' naar 'bibliotheek bezoeken'. Linken van de collecties van de bibliotheek met die van de (hoge)scholen.
- **Nieuwe media**: wifi, e-boeken, luistermogelijkheden muziek,... Niet gewoon 'mee zijn' maar voortrekkersrol opnemen. Voldoende interactief.
- Aandacht voor de **letteren**. Plattegrond met namen van met Mechelen verbonden schrijvers, dichters. Hall of Fame. Muur met poëzie, citaten (ook door bezoekers). Posters van lezers ipv schrijvers. Samenwerking met de Mechelse boekhandels.

Soortgelijke acties, waarop de stad geïnteresseerden en betrokkenen informeert en raadpleegt, worden ook in de verdere loop van de procedure georganiseerd. Het ontwerpteam moet bereid zijn om mee te werken aan deze participatie-events.

De informatie- en raadplegingsactiviteiten kunnen leiden tot aanbevelingen waarmee de ontwerpers rekening dienen te houden.

De stad streeft naar een gestroomlijnde communicatie en wenst daarover de regie te behouden. Daarom zal de ontwerper zich onthouden van communicatie (ook op zijn eigen website) wanneer de opdrachtgever hiervan niet op voorhand op de hoogte wordt gesteld.

14. Timing tot oplevering

juli 2011

Publicatie Open Oproep

einde augustus 2011

Portfolio's van kandidaat-ontwerpers zijn bij de Vlaams Bouwmeester ingeleverd.

ma. 12 september 2011

(Elementen van) het projectdossier wordt voorgelegd aan de Gecoro.

wo. 14 september 2011

(Elementen van) het projectdossier wordt voorgelegd aan de Stedelijke Commissie Monumentenzorg.

za. 24 september 2011

Inspraakmoment.

Focusgroepen formuleren verwachtingen; het verslag wordt als een bijlage opgenomen in het projectdossier.

vr. 7 oktober 2011

College verwijst projectdossier naar gemeenteraad.

vr. 7 oktober 2011

Selectie van 5 kandidaat-ontwerpers

di. 25 oktober 2011

Gemeenteraad keurt projectdossier goed.

do. 27 oktober 2011

14.00-17.00 uur

1^e briefing van de 5 kandidaat-ontwerpers

Met o.m. uitleg, overhandigen projectdossier, bezoek aan de site, vragenronde.

Na de 1^e briefing kunnen de kandidaat-ontwerpers hun vragen alleen schriftelijk/per mail overmaken.

wo. 16 november 2011

Deadline voor het indienen van schriftelijke vragen door de kandidaat-ontwerpers.

tussen 27 oktober en 25 november 2011

Mogelijkheid voor de stad Mechelen tot het bezorgen van aanvullingen / toelichtingen / bijsturing aan de kandidaat-ontwerpers.

vr. 25 november 2011 (datum onder voorbehoud)

namiddag: 2^e briefing

De gestelde vragen worden beantwoord.

na de 2^e briefing

De ontwerpers hebben recht op aanvullend bezoek.

Daarbij wordt door de stad geen bijkomende uitleg gegeven noch worden vragen mondeling beantwoord.

ma. 5 maart 2012

De 5 kandidaat-ontwerpers leveren hun ontwerp in.

do. 15 maart 2012

Jurering

Er wordt beslist met welke ontwerper de stad in onderhandeling gaat.

Die informatie wordt niet naar buiten gebracht zolang de gunning niet is afgerond.

mei-juni 2012

De opdracht wordt gegund aan het geselecteerde ontwerpbureau.

december 2012

Het definitief ontwerp wordt voorgeldg aan en goedgekeurd door het college.

Het restauratiedossier kan worden ingediend.

einde 2014

De restauratiepremie is toegekend.

De werken worden aanbesteed.

zomer 2015

Start van de werken

begin 2018

Opening van de bibliotheek

15. Investeringsbedrag en berekeningswijze

Voor de berekening van de vermoedelijke kostprijs van de restauratie en inrichting werd de vergelijkbare restauratie van De Noker (Mechelen) als referentie gebruikt en geëxtrapoleerd naar prijzen van vandaag. Dit levert voor de bouwwerken een kostprijs van € 2.170 per m² en voor de technieken € 500 per m². *(Zie op de volgende bladzijde: het rekenblad Raming kost op basis van De Noker.)*

Het meubilair wordt geschat op € 250 per m².

Samen geeft dit een globale kostprijs van € 2.920 per m², exclusief BTW.

Het Predikherencomplex (klooster + kerk) heeft een 'gewogen' oppervlakte van 5.000 m².

(Zie op een volgende bladzijde: het rekenblad Raming oppervlakte Predikherenklooster.)

Aan € 2.920 per m² geeft dit een kostprijs van € 14.600.000 + 21 % BTW = € 17.666.000.

Dit is de geraamde actuele prijs, inclusief BTW, exclusief erelonen.

Van dit bedrag komt vermoedelijk € 7.233.333 (bouwwerken: 5.000 m² x € 2.170 x 2/3) in aanmerking voor een restauratiepremie van € 6.365.333 (= 88 %).

Raming kost Predikherenklooster op basis van De Noker

De totale kost van 'De Noker' incl. ondergrondse parkeergarage 1235 m ³ , meubilair, erelonen en btw Oppervlakte 'De Noker'	9.000.000 euro 2.600 m ²
Kostprijs van de bouwwerken incl. btw (6%) + verhoging algemene kosten (7%) excl. parkgarage	5.500.000 euro
Kostprijs van de bouwwerken excl. btw (6%) en excl. verhoging algemene kosten (7%) excl. parkgarage	4.867.257 euro
Actualisering op basis van s-index Uitvoering De Noker 1998 - 2005 s-index 1/1/2002 s-index 1/1/2011 Verschil	24,981 29,069 116%
Geactualiseerde kostprijs bouwwerken excl. btw en verhoging alg. kosten Geact. kostprijs bouwwerken excl. btw en verhoging alg. kosten per m²	5.646.018 euro 2.172 euro
Kostprijs van de technieken incl. BTW (6%) + verhoging algemene kosten (7%)	1.250.000 euro
Kostprijs van de technieken excl. BTW en verhoging alg. kosten	1.106.195 euro
Actualisering op basis van s-index	116%
Geactualiseerde kostprijs van de technieken excl. btw en verhoging alg. kosten Geact. kostprijs technieken excl. btw en verhoging alg. kosten per m²	1.283.186 euro 494 euro

Raming oppervlakte Predikherenklooster

	Gewogen oppervlakte: kerk x 1,5; kelders en zolders x0,5					
Oppervlakte						
Kerk (incl. muren)						
Schip	19,00	34,00		646,00	1,50	969,00
Koor	10,00	14,00		140,00	1,50	210,00
Klooster (incl. muren)	38,30	46,20	3,00	5.308,38	2,50	4.423,65
Binnenkoer	19,35	19,60	-3,00	-1.137,78	-2,50	-948,15
Zolder boven bib	19,35	5,50	-1,00	-106,43	-0,50	-53,21
Kelder (excl. muren)	11,80	45,00		531,00	0,50	265,50
	12,50	24,70		308,75	0,50	154,38
			Totaal	5.381,18		5.021,16

16. Algemene info over de ruimere context, het openbaar domein en het project Tinelsite

Het Predikherenklooster is gelegen binnen het stadsontwikkelingsproject 'Tinelsite' waarbij uiteenlopende stedelijke voorzieningen zoals woningen, een museum, een park, een ondergrondse parking en een jeugdcentrum, in het ruimere stadsweefsel worden ingebed.

1. Het Stadsvernieuwingsproject Tinelsite

In het noorden van de binnenstad ligt de Tinelsite. De site wordt omgeven door de Edgard Tinellaan, de Van Busleydenstraat, de Jodenstraat en de Goswin de Stassartstraat. De Kattenbleekstraat doorkruist deze site.

De stad beoogt een doordachte, kwalitatieve, duurzame en innovatieve herinvulling en ontwikkeling van deze site. Het creëren van een nieuwe en hoogstaande stedelijke ruimte is het hoofddoel.

De Tinelsite moet uitgroeien tot één van de belangrijkste locaties van de stad Mechelen. Het Stadsvernieuwingsproject Tinelsite moet een aantal deelprojecten (museumsite, kloostersite, de voormalige rijkswachtkazerne, de publieke ruimte, ...) inbedden in het ruimere stadsweefsel (de binnenstad, de stadsring, de Afleidingsdijle...). Daardoor krijgt een eerder lokaal project (buurtpark, restauratie en herbestemming van het klooster, jeugdcentrum, wonen) een structurele en een strategische opdracht met bovenlokale uitstraling en impact. Het stadsvernieuwingsproject Tinelsite brengt zeer uiteenlopende (lokale en bovenlokale) stedelijke functies samen (museum, park, wonen, jeugdcentrum, bibliotheek, sport, ...).

Het doel is om deze site, na herontwikkeling, terug in te schrijven in het collectief geheugen van de bewoners van Mechelen. Daarvoor is een samenhang nodig zowel functioneel tussen de verschillende activiteiten als ruimtelijk. De open ruimte is niet alleen een structurerend element, maar tegelijk ook de onderliggende dynamiek van het stedenbouwkundig ontwerp.

De stad streeft een geïntegreerde benadering na, die niet alleen rekening houdt met de historiek (de Afleidingsdijle en historische gebouwen), maar ook met de specifieke eigenheid van de site in duidelijke relatie tot de omliggende wijken en het stadscentrum. De site moet als geheel een eenvoud en juiste rijkdom uitstralen die aansluit op het concept van duurzaamheid, zoals dit tot uiting komt in het vernieuwde stedelijke beleid van de stad. De site moet een voorbeeld zijn op het vlak van duurzaam samenwonen, duurzame stadsontwikkeling, duurzame stedenbouw, duurzaam bouwen en duurzame architectuur en kunnen refereren aan gelijkaardige internationale voorbeelden.

De ambitie voor de inrichting van de publieke ruimte moet groot zijn. In de publieke ruimte ontmoeten lokale en bovenlokale functies elkaar. De publieke ruimte zal gebruikt worden door de lokale buurtbewoner of jeugdvereniging, maar ook door de culturele passant die een bezoek brengt aan de museumsite of de bibliotheek.

Binnen de rijke historische context van de stad Mechelen zal dit project van bijzonder culturele betekenis zijn door de samenhang met het memoriaal, museum en documentatiecentrum over Holocaust en mensenrechten in de Dossinkazerne en het nieuwe gebouw op de plek van het gesloopte Arresthuis, en de samenhang met de bibliotheek in het Predikherenklooster.

De herinrichting van het Predikherenklooster en die van de voormalige Rijkswachtkazerne moeten een bijzonder evenwicht vinden tussen de hedendaagse praktijk en de normering voor restauratie en renovatie enerzijds, en het herbestemmen en herinterpreteren van het verleden anderzijds.

De in de verdere toekomst geplande herinrichting van de vesten zal op het bovenlokale niveau gerealiseerd worden in samenhang met de inrichting van de publieke ruimte.

Voor de Tinelsite is een masterplan opgesteld. Naast de hierboven beschreven zone doet dit plan ook uitspraken over een braakliggend terrein naast de gevangenis aan de Liersesteenweg en verbindt dit gebied met de Tinelsite met een fiets- en voetgangersbrug over de Afleidingsdijle.

2. Het projectverloop tot op heden

In december 2006 lanceerde de Vlaamse overheid op grond van het decreet van 22 maart 2002 houdende de ondersteuning van stadsvernieuwingsprojecten een 3e oproep aan de steden voor het indienen van stadsvernieuwingsprojecten, met het oog op de financiële ondersteuning ervan. De stad Mechelen diende het Stadsvernieuwingsproject Tinelsite in. De Vlaamse regering heeft op 6 juli 2007 beslist een conceptsubsidie toe te kennen voor dit Project.

Deze conceptbegeleiding houdt in dat een individueel traject wordt uitgetekend op maat van de opdrachtgevende stad, met als doel het bekomen van een stevige projectbasis, een innoverende projectvisie en de opbouw van planningsdeskundigheid.

Op Vlaams niveau is er een regieteam dat de conceptbegeleiding in de verschillende steden leidt. Op stedelijk niveau werd een lokaal begeleidingsteam opgericht, met twee toegewezen externe begeleiders. Een belangrijk onderdeel van het individuele begeleidingstraject was een ontwerpend onderzoek uit te voeren door een ontwerp bureau.

Door de externe begeleiders werd, in samenspraak met de stad en met het regieteam, een projectdefinitie opgesteld. Deze projectdefinitie is de opdrachtschrijving voor het ontwerp team, zijnde 'De Smet Vermeulen Architecten'.

Op voorstel van het lokaal begeleidingsteam besloot de stad dit ontwerp team te laten ondersteunen door een bijkomend studie bureau op het vlak van financiële haalbaarheid. 'IdeaConsult' kreeg deze opdracht toegewezen.

Het ontwerp team 'De Smet Vermeulen Architecten' is in januari 2009 gestart met het ontwerpend onderzoek voor de site. Tijdens verschillende werkvergaderingen was er over het evoluerende ontwerp overleg met verschillende stadsdiensten (stadsvernieuwing/stadsontwikkeling, ruimtelijke planning en mobiliteit, monumentenzorg en bouw dienst), met het studie bureau

IdeaConsult, met de twee externe begeleiders, met Onroerend Erfgoed Vlaanderen en met een aantal bevoorrechte getuigen (ROJM, Joods Museum, wijkmanagers,...). Op 19 juni 2009 werd het eindrapport van het ontwerpteam met masterplan en het eindrapport van het studie bureau opgeleverd.

Samengevat omvat het masterplan voor de Tinelsite:

- een park bestaande uit drie delen, elk met een eigen profiel afgestemd op de gebruikers en met een centraal gelegen parkcafé (taverne)
- een ondergrondse parking voor 290 wagens
- een nieuwe bestemming voor het Predikherenklooster
- een jeugdhuis in Rijkswachtkazerne aan Tinellaan
- woningen in bestaande en nieuwe gebouwen tussen Kattenbleekstraat en Van Busleydenstraat
- een fiets- en voetgangersbrug.

Ten opzichte van het masterplan van midden 2009 zijn er de afgelopen 2 jaar wijzigingen en aanvullingen aangebracht, onder meer: locatie van de in/uitrit van de ondergrondse parking, de toevoeging van een kinderwerking El Kantra, de contouren van de ondergrondse parking, het aantal parkeerplaatsen in de ondergrondse parking en de invulling van het Predikherenklooster.

3. Huidige invulling van de Tinelsite

Op dit moment is de Tinelsite als volgt ingevuld:

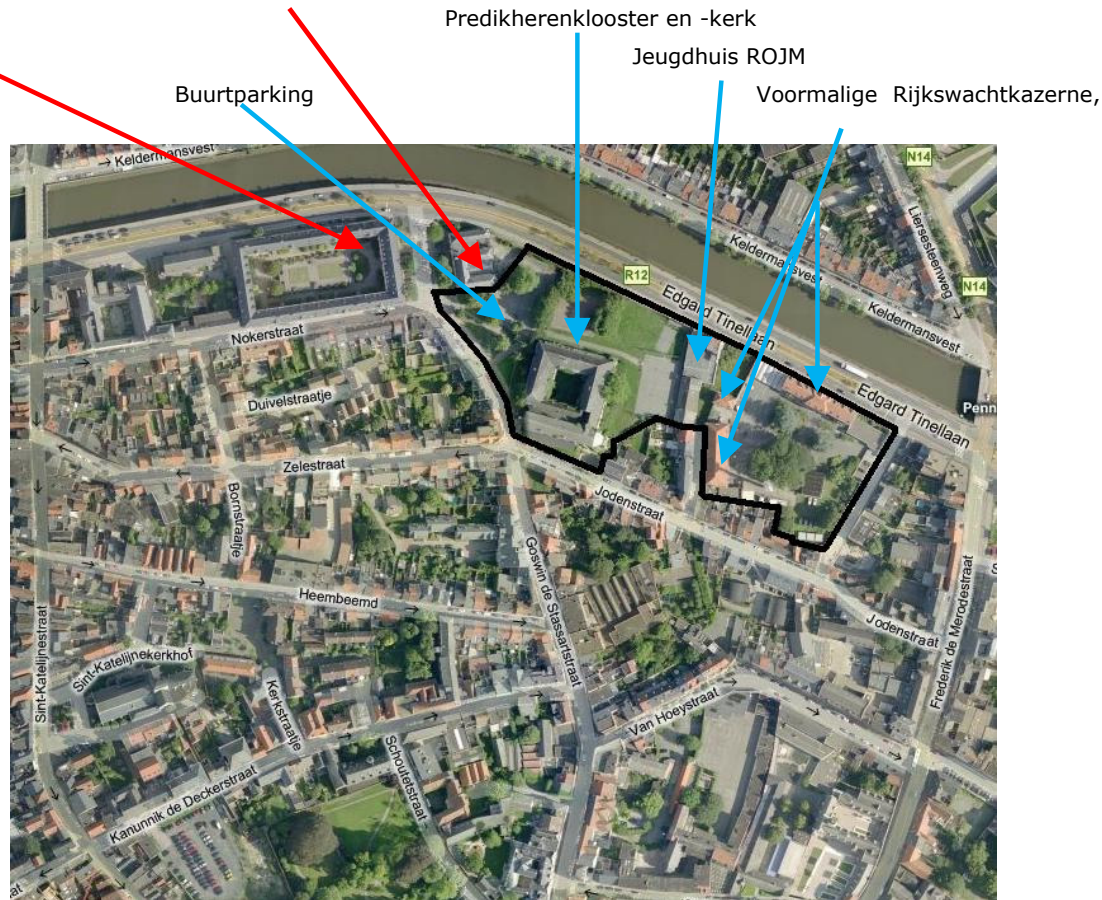
- a) Aan de rand van de site lag het Arrethuis/IKA-schoolgebouw, dat eind 2009 gesloopt is geworden. Het maakt deel uit van de site van de Vlaamse Overheid die tegen mei 2012 zal uitgroeien tot 'Kazerne Dossin : Memoriaal, museum en documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten'. Het ontwerpteam 'awg Architecten' tekende het ontwerp voor de renovatie van de voorbouw van de Dossinkazerne en een nieuwbouw op de plek van het voormalige IKA-schoolgebouw.
- b) Het Predikherenklooster dateert van de 17e eeuw en is een beschermd monument. Het bestaat uit een klooster, een kerk en een kloostertuin. De gebouwen staan al meer dan 30 jaar leeg. Begin 2010 kocht de Stad de eigendom over van een privé-ontwikkelaar.
- c) Aan de zijde van de Goswin de Stassartstraat is een buurtparking gevestigd. De rest van de kloostertuin is op dit moment een soort 'niemandsgebied'.
- d) Midden op de site ligt het jeugdhuis ROJM. Elke week komen er zo'n 800 jongeren over de vloer. De stad is eigenaar van de gebouwen van dit jeugdhuis. Het hoofdgebouw en bijgebouwen vormen een ruimtelijke barrière tussen de voormalige Dossinkazerne en de voormalige Rijkswachtkazerne. Een herschikking is noodzakelijk om een ontwikkeling mogelijk te maken en alle onderdelen van de site aan elkaar te verbinden via het openbaar domein.
- e) De Rijkswachtkazerne, hoofd- en bijgebouwen, werden opgetrokken in 1912. De kazerne, inclusief de bijgebouwen, werden als een afzonderlijk item opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed 'Bouwen door de eeuwen heen' en behoort tot het juridisch vastgestelde erfgoed conform het 'Besluit van de administrateur-generaal van 14 september 2009 houdende vaststelling van de inventaris van het bouwkundig erfgoed en vastgestelde lijst'. De gebouwen worden door de politie gebruikt. Het binnengebied wordt gebruikt voor het wagenpark van de politie. Het is de bedoeling dat de politie zal verhuizen naar een nieuwe locatie om de ontwikkeling van de site mogelijk te maken. In oktober 2009 werd een overeenkomst getekend waarbij de stad volledig eigenaar is geworden van de gebouwen en de grond die door de politie gebruikt worden. Er geldt enkel nog een recht van opstal voor de Bemilcol-zendmast in het binnengebied van de Rijkswachtkazerne. Er wordt gewerkt aan een oplossing om deze zendmast met NV Astrid, Proximus en Base als gebruikers naar een nabijgelegen site te verhuizen.

Het Projectgebied ligt volgens het gewestplan in 'woongebied met culturele, esthetische en/of historische waarde'.

De oppervlakte van het Projectgebied bedraagt ongeveer 19.529 m² en omvat het volledige perceel van het Predikherenklooster (8.590m²), het huidige perceel van het jeugdhuis (3.024m²), een braakliggend terrein (767m²) en het volledige perceel van de Rijkswachtkazerne (7.148m²).

De Stad Mechelen is eigenaar van het gebied dat zich binnen de zwarte lijn op het onderstaande kaartje bevindt.

Dossinkazerne en voormalig Arresthuis en IKA-Schoolgebouw

4. Het masterplan Tinelsite

Het masterplan Tinelsite is opgesteld door het ontwerp bureau 'De Smet Vermeulen Architecten' in het kader van de conceptsubsidie en op 19 juni 2009 goedgekeurd door het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen.

De krachtlijnen van het masterplan Tinelsite zijn als volgt samen te vatten :

- De klemtoon ligt op de open ruimte. Het Tinel-park wordt voor Mechelen-Centrum-Noord de tegenhanger van de Kruidtuin. Net als de Kruidtuin wordt het een open, vanaf de straat goed zichtbaar park, weliswaar beduidend kleiner in oppervlakte, maar met een lengtemaat die vergelijkbaar is. De lengtemaat wordt benadrukt door het park in doorgaande fiets- en voetgangersroutes op te nemen.

Deze fiets- en voetgangersroutes spelen op twee schaalniveaus.

- Op stadsschaal lopen de routes naar het Memoriaal en Museum Dossin door het park. Bezoekers die het historisch gedenkwaardige traject van het station Nekkerspoel naar het Museum afleggen, lopen door het park. Halfweg het park wordt een parkcafé voorzien, maar dit wordt niet langer verplicht opgelegd in het bestek.
- Ook op het schaalniveau van de buurten lopen de trajecten door het park. In noord-zuid richting geven de Goswin de Stassartstraat, de Kattenbleekstraat en de Van Busleydenstraat er in uit. In oost-west richting loopt men vanuit de Nokerstraat het park in. Bewoners van de wijken ten noorden van de Afleidingsdijle komen langs een nieuwe fiets- en voetgangersbrug uit in het park.

De routes ontsluiten het plein voor het Museum, maar doorkruisen dit plein niet, zodat de memoriaalfunctie ervan niet gehinderd wordt.

Met deze ingrepen wordt het historische stadswefsel niet alleen hersteld, maar ook voltooid. De twee grote percelen van het bouwblok Tinellaan/Jodenstraat, de kloostertuin en het erf van de rijkswachtkazerne worden aaneengesmeed. Andere verbindingen in aangrenzende bouwblokken, die het park vanuit de buurten beter zouden ontsluiten, kunnen overwogen worden als de gelegenheid zich aandient.

Door trajecten en verbindingen wordt ook de kleine maat van het park gecompenseerd. De trajecten verbinden deelruimtes, elk met een herkenbaar eigen groen- en gebruiksprofiel, waardoor het geheel kan afgestemd worden op verschillende gebruikers. Zo worden naast de kloostertuin en het rijkswachterf, ook de braakliggende hoek aan de Liersesteenweg en de heraangelegde Keldermansvest in de ontwikkeling betrokken. Bij de inrichting staan robuustheid en overzichtelijkheid voorop, sommige delen worden afsluitbaar. Aangrenzende, naar veiligheid kwetsbare achtertuinen worden afgedekt met naar het park gerichte nieuwbouw.

- Het masterplan heeft ruime aandacht voor het historisch erfgoed en de programmatische diversiteit op deze site.

De historische gebouwen van de rijkswachtkazerne en het Predikherenklooster worden bewaard, zodat hun architectonische motieven in de publieke ruimte zichtbaar blijven, en worden in functie van hun typologische mogelijkheden herbestemd.

- Het hoofdgebouw van de rijkswachtkazerne leent zich het best voor openbaar gebruik : het jeugdhuis ROJM wordt de nieuwe gebruiker. Met een duidelijke gerichtheid naar de Tinellaan en een afgebakend perceel, dat uitbreidingsmogelijkheden heeft en dat ook een trapveld bevat, wordt de claim van het jeugdhuis op het park beperkt.

Het kleinste bijgebouw werd in het masterplan voorbehouden voor de herbestemming en inrichting van een parkcafé met terras in het Tinelpark. Het grootste bijgebouw wordt voornamelijk ingevuld met woningen.

- Zoals de ooit besloten kloostertuin een open stedelijke ruimte wordt, zo ook wordt het Predikherenklooster een stedelijk blok, met als troeven zijn stoere, beknopte volumetrie, zijn alzijdigheid en zijn gerichtheid naar het park. Bij de ontwikkeling gelden andere afspraken

voor de monumentaal opmerkelijkste delen – het schip van de kerk, de kloostergang, de bibliotheek, de overwelfde trap – en de gebruiksruimtes daar omheen. Het Predikherenklooster zal ingericht worden als stedelijke bibliotheek. Oorspronkelijk was gedacht aan een hotel, doch op 30 juli 2010 besliste het college van burgemeester en schepenen tot de herbestemming van het Predikherenklooster als stedelijke bibliotheek.

- Met trajecten van diverse gebruikers, de onrechtstreekse invloed van het museum, het jeugdhuis en de stedelijke bibliotheek, een open en robuuste inrichting en op cruciale plaatsen een versterking van de permanente bewoning wordt de sociale veiligheid bevorderd. Om zoveel mogelijk de open ruimte te vrijwaren wordt gekozen voor compact bouwen en gegroepeerd, ondergronds parkeren. Naast parkeerplaatsen voor de nieuwe woningen en de genoemde gemeenschapsfuncties wordt ook rotatieparkeren en buurtparkeren voorzien. De ontsluiting van de parking zou volgens de beslissing van het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen van 3 september 2010 gebeuren via de Van Busleydenstraat, en dus zonder hinder voor het park of de buurt.

- De ondergrondse parking zou grotendeels samenvallen met de twee bouwzones, waardoor de archeologisch waardevolle gronden onaangetaast zouden blijven. In het masterplan werd geraamd dat de parking minimaal 60 en maximaal 290 wagens zou kunnen stationeren.

- In het masterplan worden tevens, naast de invulling van de bestaande gebouwen, een aantal nieuwe gebouwen opgericht voor de inrichting van woningen en appartementen (bijvoorbeeld tussen het Predikherenklooster en de Kattenbleekstraat en de huizen van de Jodenstraat).

Deze invullingen zijn mogelijk, gelet op de bestemming van het Projectgebied in het gewestplan als “woongebied met culturele, esthetische en/of historische waarde”.

5. PPS-ontwikkeling

Voor de ontwikkeling van de site is een bestek uitgeschreven om een private partner te vinden voor een Publiek-Private-Samenwerking. De opdracht kan samengevat omschreven worden als het ontwerpen en bouwen van een jeugdhuis en kindercentrum, alsmede het ontwerpen, bouwen, financieren en commercialiseren (“op de markt brengen”) van woningen en pand met ondergrondse parking met publiek en privaat gedeelte.

Het Predikherenklooster en –kerk, herbestemd als stedelijke bibliotheek, en het openbaar domein maken geen deel uit van die PPS-opdracht.

Eind 2010 werden twee offertes ontvangen. Deze offertes werden voorgesteld aan en besproken door de beoordelingscommissie. Op basis van de offertes heeft het college gevraagd om nog een aantal pistes te onderzoeken en de ontwikkelaars extra vragen te stellen. Nadien zal worden bepaald met welke private partner (en zijn team) onderhandeld wordt om een PPS-overeenkomst te sluiten.

6. Kazerne Dossin

De Vlaamse overheid investeert bijna 25 miljoen euro voor de oprichting van 'Kazerne Dossin: Memoriaal, museum en documentatiecentrum over Holocaust en mensenrechten', kortweg 'Kazerne Dossin'. De opdracht is toegewezen aan awg Architecten. Het is een unieke kans om tegelijk de slachtoffers te gedenken, om na te denken over mensenrechten en om de stad Mechelen op die plek een nieuwe impuls te geven.

De plek waar alles destijds plaatsvond, werd in de jaren tachtig omgebouwd tot appartementen. Enkel de voorbouw, waar nu het bescheiden museum is, kwam terug in het bezit van de Vlaamse Overheid. De binnenkoer, destijds de meest symbolische plek, werd aangepast. Kazerne Dossin blijft het adres voor het complex.

Het voormalige arresthuis tegenover de kazerne heeft ook dit adres en wordt het eigenlijke museum. Het programma voor het nieuwe museum is een veelvoud van de oppervlakte van het arresthuis zelf. Daarom werd ervoor gekozen om de footprint ervan over te nemen en een aantal wel overwogen fragmenten te bewaren en te verwerken in de nieuwe gevel van het museum. Hierdoor wordt het arresthuis bewaard in de herinnering van de plek.

Het nieuwe gebouw heeft op het gelijkvloers een open verdieping, een beetje als een plein, met ruimte voor de balie, een bookshop en tijdelijke tentoonstellingen. Een glazen dak laat rijkelijk licht binnentreden. Op de eerste tot de derde verdiepingen bevinden zich de eigenlijke tentoonstellingsruimtes die zo flexibel mogelijk zijn opgevat. Een systeem van leidingschachten en verhoogde museumvloeren zorgen ervoor dat de tentoonstelling eenvoudig van opstelling kan wijzigen. Twee trappen brengen de bezoekers op de juiste plek. Een grote lift voor 33 personen maakt de vloeren makkelijk voor een hele klas bereikbaar.

De tentoonstellingsvloeren zelf zijn telkens van daglicht afgeschermd. De punt van het gebouw is dan weer heel open en geeft ruimte aan kantoren en klaslokalen. De hoogste verdieping is heel open en rijkelijk voorzien van daglicht. Ze fungeert als decompressieruimte" en laat toe om te bekomen van wat men in het museum heeft gezien en gevoeld. Een groot dakterras geeft toegang tot een balkon vanwaar men de stad kan zien, maar evengoed de kazerne zelf, de Dijle en het mensenrechtenpark. De buitenzijde van het gebouw is dus sterk afwisselend. Open en gesloten gevelvlakken wisselen elkaar af en worden vormgegeven in een lichte kleur. Daarmee wil het gebouw een hoopvol baken zijn in de stad. Een gebouw dat de nadruk legt op de plek, maar tegelijk een positieve boodschap uitdraagt.

De eigenlijke kazerne wordt ingericht als memoriaal. Dit wordt een plek voor bezinning en herdenking van de slachtoffers. Het overige deel van de voorvleugel wordt ingericht als archief en kantoorruimte moet daarmee een referentie worden in Europa en de wereld op vlak van documentatie over holocaust en mensenrechten. De gevels van het volledige gebouw worden opnieuw gekaleid.

Tussen het nieuw te bouwen museum op de plek van het afgebroken Arresthuis/IKA-schoolgebouw en het documentatiecentrum en Memoriaal in het Hof van Habsburg komt een plein. Dit plein zal niet verkeersarm zijn daar de Stassartstraat niet kan worden omgelegd. Het zal wel fungeren als een hof voor het geheel van de twee gebouwen.

Een halfverharding en vijf gekandelaarde lindes zullen zorgen voor een zachte aanblik van het plein. De verderzetting van de stadsmuur op twee hoogtes biedt bescherming tegen de drukte van de Tinellaan. Het straatmeubilair zal van hetzelfde type zijn als het reeds aanwezige straatmeubilair in de binnenstad. Op loopstroken en verbindingslijnen wordt verharding aangebracht en de hoogteverschillen

worden opgevangen met hellingen zodat een integraal toegankelijk plein ontstaat. De auto is er duidelijk te gast op dit verkeersluw plein en kan enkel richting Tinellaan rijden. Fietsers kunnen in beide richtingen rijden.

Hiermee willen de gebouwen zich verankeren aan de stad en een nieuwe, positieve publieke ruimte toevoegen. Een plek die herinnert, maar met een open blik de toekomst inkijkt.

Meer informatie over dit project kan teruggevonden worden op www.kazernedossin.be.

7. Openbaar domein

Het toekomstig Tinelpark bestaat uit de kloostertuin en het binnengebied van de Rijkswachtkazerne, in de mate dat hier niet de bouw van nieuwe gebouwen voorzien wordt.

Voor het openbaar domein werd een apart bestek uitgeschreven met als opdracht:

- het opmaken van een inrichtingsplan voor het openbaar domein van de Tinelsite, het Tinelpark en de publieke ruimte, gelegen aan de G. de Stassartstraat te Mechelen;
- het, al dan niet gefaseerd, uitwerken van de deelzones in uitvoering van het inrichtingsplan;
- de nodige opmetingen van de bestaande toestand uitvoeren en de opmaak van een opmetingsplan van de bestaande toestand, noodzakelijk voor de opmaak van het inrichtingsplan, de technische uitvoeringsplannen, e.d.

Op 6 mei 2011 heeft het college de opdracht toegewezen aan studiebureau Omgeving. In een eerste fase zal Omgeving een opmetingsplan maken van de hele site, het pleintje op de hoek van de Liersesteenweg met de Frans Halsvest ontwerpen, een tijdelijke parking voorzien tussen klooster en stadsmuur in afwachting van de bouw van de ondergrondse parking, en uitspraken doen over de afstemming van het openbaar domein van de Tinelsite met het openbaar domein van Kazerne Dossin.

Studiebureau Omgeving is dus ook verantwoordelijk voor de inrichting van de buitenruimte rond het Predikherenklooster- en kerk.

De ontwerpers zullen volgende krijtlijnen van het masterplan moeten behouden bij de uitwerking van een inrichtingsplan:

- openbaar domein Tinelsite inrichten als tegenhanger van de Kruidtuin;
- verbinding G. De Stassartstraat - Van Busleydenstraat, met behoud van het niveauverschil tussen pad en verblijfsruimte, globale indeling van de site in deelruimtes met een eigen karakter en met behoud van fiets- en voetgangersroutes;
- inplanting horecazaak;
- behoud historische muur langsheen de Tinellaan;
- behoud van de bestaande bomen in de tuin van de rijkswachtkazerne.

De ontwerpers zullen een alternatief moeten uitwerken voor volgende krachtlijnen van het masterplan:

- Zone met fruitbomen: Er dient een alternatief voorstel uitgewerkt te worden voor de inrichting van deze deelzone. Het gebruik van fruitbomen is niet geschikt bevonden voor toepassing op het openbaar domein.
- Dolomiet als verharding voor het parkgedeelte: De dolomietverharding dient vervangen te worden door in hoofdzaak een grasveld, waardoor het parkkarakter wordt versterkt.

8. Afstemming verschillende projecten

Met de verschillende architecten die betrokken zijn of zullen worden m.b.t. de Tinelsite en Kazerne Dossin zal in dialoog getreden moeten worden voor de afstemming. Het gaat om:

• awg Architecten + Paul Van Beek + ARA	Kazerne Dossin
• Omgeving + ARA	Openbaar domein Tinelsite
• de architecten van de ontwikkelaar	PPS-ontwikkeling Tinelsite

9. Indicatieve timing

mei/juni 2012	Voltooiing Kazerne Dossin (museum, documentatiecentrum en plein)
midden 2014	Verhuis politie van de Tinelsite naar het nieuwe politiecentrum
najaar 2014	Start uitvoering PPS-ontwikkeling (woningen, jeugdhuis, ondergrondse parking)
2017	Start aanleg Tinelpark

www.beleefmechelen.be/tinel

www.kazernedossin.eu

17. Duurzaamheid als leidraad bij het ontwerp

Monumenten zijn gebouwen die bewezen hebben dat ze duurzaam zijn. Ze gaan in technische zin lang mee en doen dat ook als vertegenwoordigers van ons cultureel erfgoed. Maar zijn monumenten ook duurzaam in milieutermen? De ambitie van duurzaam beleid en monumentenzorg is het sparen van de leefomgeving en materiaal, ze vragen beide om maatwerk en beide stellen ze hun doel op lange termijn. De stad Mechelen beoogt een duurzame monumentenzorg.

De nota 'Criteria in verband met duurzaamheid' (te raadplegen op ftp.mechelen.eu onder het luik 'Bijkomende informatie') beschrijft verschillende aspecten die aan bod moeten komen bij het ontwikkelen van een duurzaam ontwerp voor het Predikherenklooster.

Er wordt verwacht dat het ontwerpsteam voldoende kennis in huis haalt om de verschillende duurzaamheidselementen te onderzoeken en te integreren tot een coherent, gefaseerd plan.

We werken aan een bibliotheek van de toekomst, maar die toekomst is voor een groot deel onduidelijk. Flexibiliteit en omkeerbaarheid van de inrichting zijn daarom belangrijke duurzaamheidsaspecten.

De nota 'Criteria in verband met duurzaamheid' beschrijft de volgende aspecten:

- Geïntegreerd projectproces
- Inrichting en functie
- Mobiliteit
- Natuurlijk milieu
- Water
- Grondstoffen en afval
- Energie
- Gezondheid, leefbaarheid en toegankelijkheid
- Economie en werk
- Innovatie
- Beheer

18. Meer informatie?

De stad Mechelen organiseert twee briefings (27 oktober en 25 november 2011) waarop de kandidaat-ontwerpers samen de site bezoeken, waarop ze aanvullende toelichtingen krijgen, en bijkomende vragen kunnen stellen.

Buiten de briefings worden geen mondelinge vragen beantwoord. Schriftelijk kan dat wel, via een mailbericht tav Michel Price (michel.price@mechelen.be) én Tom Depuydt (tom.depuydt@mechelen.be). Zij zullen alle vragen met bijhorende antwoorden via mail aan alle kandidaat-ontwerpers bezorgen.

Vragen die een antwoord van het college van burgemeester en schepenen veronderstellen moeten ingeleverd worden uiterlijk op woensdag 16 november 2011 zodat ze kunnen beantwoord worden bij de tweede briefing met de kandidaat-ontwerpers op (in principe) vrijdag 25 november 2011.